

Rätt information om fosterrörelser räddar liv

Foto: Colourbox

En snabb utredning av barnets tillstånd vid minskade fosterrörelser kan rädda liv.

Nationella riktlinjer för vården vid minskade fosterrörelser, och rätt information till blivande mammor, skulle varje år kunna rädda många barn till livet.

Att fosterrörelsernas frekvens brukar vara som högst i den 32:a graviditetsveckan innebär inte att fosterrörelserna avtar i slutet av graviditeten. Om detta bör blivande mammor informeras, likaså om betydelsen av att vara uppmärksam på fosterrörelser ända fram till förlossningen och rapportera en minskning av eller uteblivna rörelser till sin barnmorska eller till förlossningsavdelningen. Man ska inte heller vänta till nästa dag för att undersöka hur barnet mår. Detta slås fast i Royal College of Obstetricians and Gynaecologists Green-top Guidelines 57 som kom i februari 2011 [1].

Varje vecka föds nio döda barn i Sverige. Det betyder att omkring 450 barn per år dör i slutet av graviditeten. Andelen dödfödda barn har i stort varit densamma de senaste 20 åren [2]. Forskning visar att enhetlig och korrekt information om fosterrörelser till alla gravida, och en snabb utredning av barnets tillstånd vid minskade fosterrörelser, kan rädda liv [3]. I Sverige saknas nationella riktlinjer, och många kvinnor får felaktig information. De väntar för länge innan de söker vård, och barnet hinna dö.

Det finns en myt om att fosterrörelserna minskar mot slutet av graviditeten. I den

svenska barnmorskeläroboken står det: »Normalt minskar fosterrörelserna från vecka 32 på grund av minskat utrymme i uterus. Detta bör kvinnorna upplysas om« [4]. Ett liknande budskap förmedlas i en skrift som sprids till gravida via mödrhälsovården och Internet [5]. Under rubriken för vad som händer i graviditetsvecka 39 står det: »Vid den här tiden brukar det vara lite lugnare i magen. Det är inte bara trångt, barnet sover mer då det tar på krafterna att växa och utvecklas. Dessutom samlar barnet energi inför kommande födsel«.

Myten om fosterrörelser gör att de som känner minskade rörelser tror att det är normalt, och i värsta fall medför det att man avvaktar med att söka vård eller inte söker alls [6]. Spädbarnsfonden, som är en organisation för föräldrar som mist barn, har genomfört en undersökning där 614 mammor vars barn dog i slutet av graviditeten besvarade frågan »Hade du någon misstanke om att ditt barn kunde må dåligt innan du fick besked om att ditt barn dött?«. 64 procent (392 mammor) hade haft en föräning om att barnet kunde må dåligt. 8 procent av mammorna som kontaktade sjukvården för att de var oroliga för hur barnet mätte fick ingen undersökning, utan fick lugnande besked på telefon att allt var bra. 22 procent väntade med att berätta om sina farhågor till nästa ordinarie kontroll. De trodde att symtomen de hade var normala. Det som gjort kvinnorna oroliga var minskade fosterrörelser.

En mamma skrev så här: »Hade ju känt mindre rörelser, men alla tutade ju i en att det var fullkomligt normalt, även barnmorskan.« En annan mamma skrev: »14 dagar

innan påpekade jag för min barnmorska att fosterrörelserna hade minskat och blivit svagare men det viftade hon bort med att det fanns mindre plats att röra sig.«

För de mammor (70 procent) som fick komma på undersökning i samband med att de kontaktat sjukvården var det för sent. De hade väntat för länge, och barnet hade dött.

Resultatet från Spädbarnsfondens studie indikerar att en patologisk minskning av antalet fosterrörelser feltolkas som något normalt, vilket kan fördröja en undersökning av barnet [7]. Majoriteten (55 procent) av alla kvinnor vars barn dör före födelserna upplever en minskning i fosterrörelserna innan barnets död bekräftas [8].

Det är dags att kvalitetssäkra vården och implementera nationella riktlinjer för hur minskade fosterrörelser ska hanteras.

- Alla gravida bör informeras, skriftligt och muntligt, om hur barnet rör sig i livmodern under en normal graviditet.
- Blivande mödrar bör uppmanas att direkt kontakta sin barnmorska eller en läkare om de känner minskade rörelser från barnet eller inga rörelser alls.

Så är det inte i dag. Det finns gravida som fått skadliga råd både från omgivningen och då de sökt vård. Vanliga råd som »du kan avvakta«, »lägg dig och vila« eller »drick kallt vatten eller något sött« kan fördröja en undersökning av barnet. Nationella riktlinjer för vården vid minskade fosterrörelser, och rätt information till blivande mammor,

skulle varje år kunna rädda många barn till livet.

Spädbarnsfonden erbjuder stöd till föräldrar i sorg. I de samtalsgrupper jag ansvarat för tyder flera föräldraberättelser på att deras barns död hade kunna förhindras om sjukvården hade agerat utifrån tillgänglig evidens och i enlighet med de riktlinjer som formulerats av Royal College of Obstetricians and Gynaecologists.

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

REFERENSER

1. Reduced fetal movements. Green-top guideline 57. Februari 2011. London: Royal College of Obstetricians and Gynaecologists; 2011. <http://www.rcog.org.uk/files/rcogcorp/GTG57RFM25022011.pdf>
2. Tveit JV, Saastad E, Stray-Pedersen B, Bordahl PE, Flenady V, Fretts R, et al. Reduction of late stillbirth with the introduction of fetal movement information and guidelines – a clinical quality improvement. BMC Pregnancy Childbirth. 2009;9:32. Erratum in: BMC Pregnancy Childbirth. 2010;10:49.
3. Graviditet, förlossning och den nya familjen. Göteborg: SCA Hygiene Products AB; 2010. http://www.onlinecatalog.dk/clients/c_14/u_27/GraviditetsbogenSE_458740/upload/test.pdf
4. Malm MC, Lindgren H, Rådestad I. Losing contact with one's unborn baby – Mothers' experiences prior to receiving news that her baby has died in utero. Omega (Westport). 2010-2011;62(4):353-67.
5. Erlandsson K, Davidsson-Bremborg A, Rådestad I. Women's premonitions prior to the death of their baby in utero and how they deal with the feeling that their baby may be unwell. Acta Obstet Gynecol Scand. doi: 10.1111/j.1600-0412.2011.01209.x. Epub 13 juni 2011.

INGELA RÅDESTAD professor, barnmorska, Sophiahemets högskola, Stockholm; ordförande i

Spädbarnsfonden
ingela.radestad@shh.se

Läs mer Fullständig referenslista Lakartidningen.se